

Sammenfatning af resultater i Solsideprojektet – tidlig og koordineret rehabiliteringsindsats til sygemeldte med problemer i bevægeapparatet

Forvaltningerne indstiller, at Ældre- og Handicapudvalget og Beskæftigelsesudvalget samt Udvalg for Sundhed og Bæredygtig Udvikling orienteres om resultater fra ”Solsideprojektet – tidlig og koordineret rehabiliteringsindsats til sygemeldte med problemer i bevægeapparatet”, da der nu er udarbejdet endelig afrapportering til Forebyggelsesfonden.

Sagsbeskrivelse

Aalborg Kommune fik bevilliget 4,5 mio. kr. af Forebyggelsesfonden af et samlet budget på 8,1 mio. kr. til et 2½ årigt projekt. Formålet med projektet var at iværksætte en tidlig og koordineret rehabiliteringsindsats for sygemeldte med rygbesvær. Projektet blev afviklet på Optræningscentret Solsiden (nu Træningsenheden i Aalborg kommune). Projektperioden var 1. juli.2008 – 31. december 2010. Afrapportering sker først nu, da de endelige evalueringsrapporter foreligger.

Formålet:

Det overordnede formål var, at den sygemeldte via en tidlig og koordineret helhedsorienteret rehabiliteringsindsats kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet så hurtigt som muligt.

Delmål:

- At forebygge, at den sygemeldte fik et langvarigt sygdomsforløb og udviklede kroniske tilstande
- At øge borgerens mulighed for egenomsorg, eksempelvis evnen til at håndtere hverdagen med symptomer fra ryggen
- At udvikle det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde omkring den enkelte borger og dennes arbejdsplads
- At rehabiliteringsindsatsen skulle medvirke til at nedsætte udgiften til sygedagpenge og andre samfundsmæssige følgeudgifter forbundet med problemerne

Der er udført både ekstern og intern evaluering. Evalueringerne er udført af

- Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) – Tidlig og koordineret rehabiliteringsindsats for sygemeldte med muskelskeletbesvær - Solsideprojektet
- Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) - erfaringsopsamling på tværs af fem kommunale projekter om en koordineret indsats for tilbagevenden til arbejde
- Sundhed og Bæredygtig Udvikling - vurdering af forbruget af sundhedsydelse og sygedagpenge
- Univercity College (UCN) - evaluering af egenomsorg
- Sundhed og Bæredygtig Udvikling - Effektevaluering på baggrund af fysioterapeutiske undersøgelsesredskaber

Evalueringsrapporterne samt status rapporter og slutrapport til Forebyggelsesfonden kan rekvireres. Sammenfatning af resultaterne ses i nedenstående:

Resultatopgørelse

Antal borgere, der har modtaget tilbuddet: 282

Antal inkluderede borgere i undersøgelsen: 265 + 38 i en kontrolgruppe

Kønsfordeling: 48 % mænd og 52 % kvinder

Alder: 17- 64 år (41 år i gennemsnit)

Ansættelsesforhold: 54 % var sygemeldte fra et arbejde, 46 % sygemeldte fra A-kasse eller fleksjob

Fraværsårsager: Ud over smerter i ryggen rapporterede 10 % af deltagerne om psykiske problemer som årsag til sygefravær. Over halvdelen mente desuden, at deres arbejde var en medvirkende årsag til deres fravær, mens knap en fjerdedel pegede på faktorer i privatlivet. Over halvdelen (57 %) vurderede deres helbred som værende fremragende, vældig godt eller godt.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) – Tidlig og koordineret rehabiliteringsindsats for sygemeldte med muskelskeletbesvær - Solsideprojektet

Måleperiode: aug. 2008 – 31.12.2012.

Datakilde: Spørgeskemaundersøgelse, Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, observationer, rehabiliteringsplaner og afslutningsnotater, interviews med deltagerne og det tværfaglige team (en socialrådgiver, to fysioterapeuter og to ergoterapeuter).

Antal borgere: 226

Det tværfaglige team bestod af både sundhedsprofessionelle og sygedagpengemyndighed, da det var intentionen at styrke og fremme det tværsektorielle samarbejde. Implementeringen af et arbejdsrettet perspektiv i en behandlingskontekst krævede en bevidst og målrettet indsats, og perspektivet udviklede sig gennem projektperioden. Det tætte tværsektorielle samarbejde var betydningsfuldt i forhold til at skabe sammenhængende rehabiliteringsforløb for deltagerne, således at de hurtigt kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA)´s erfaringsopsamling på tværs af fem kommunale projekter om en koordineret indsats for tilbagevenden til arbejde

Måleperiode: aug. 2008 – 31.12.2012

Datakilde: Erfaringsopsamlingen er baseret på projekter udført i henholdsvis København, Køge Bugt, Middelfart, Vendsyssel og Aalborg. De to første projekter var målrettet sygemeldte med lettere psykiske helbredsproblemer, mens de sidstnævnte tre projekter var målrettet sygemeldte med muskelskeletbesvær.

Erfaringerne viser,

- at en succesfuld implementering af arbejdsrettede indsatser kræver et velfungerende tværsektorielt samarbejde på tværs af sundhedsområde og sygedagpengemyndighed, og at det optimale er at udarbejde rehabiliteringsplaner i ansigt-til-ansigt møde mellem de professionelle
- at en betydelig del af de sygemeldte stod uden for arbejdsmarkedet, og at TTA-projekter (tilbage til arbejdet) har en udfordring i forhold til at iværksætte en arbejdsrettet indsats, når der ikke er en arbejdsplads
- at borgerne tillægger en omfattende tværfaglig udredning, iværksættelse af meningsfulde aktiviteter, psykologisk bistand og koordinering med eventuel arbejdsplads stor værdi. Deltagere efterlyser imidlertid en opfølgingsindsats rettet mod helbred og muligheder i sygedagpengesystemet, såfremt en tilbagevenden til arbejdet ikke er opnået.

Forbrug af sundhedsydelser

Måleperiode: aug. 2008 – 31.12.2012

Datakilde: SBU ´s undersøgelse - Kommunal Økonomisk Sundhedsinformationsgrundlag (KØS) i eSundhed.

Antal borgere: 236

	Kvartal før start	Kvartal efter afsluning	Før pr. person	Efter pr. person
Kommunal medfinansiering	kr. 94.777	kr. 30.465	kr. 282	kr. 91
Ambulante besøg eller ydelser	116	57	0,35	0,17
Antal sygehusudskrivinger	8	0	0,02	0,00
Antal ydelser ved praktiserende læge og speciallæge	1891	575	5,63	1,71

Opgørelsen vedrører alle besøg. Det er ikke muligt at udskille hvilke, der har med rygproblemet at gøre. Antal indlæggelser, ambulante besøg samt ydelser hos almen praktiserende læge/ speciallæge er pr. borger reduceret efter rygtilbuddets afslutning.

Godt 1/3 har fået foretaget MR scanning, og 5 % af alle de inkluderede og undersøgte borgere havde behov for videre udredning og/eller lægelig behandling efterfølgende.

Fysioterapeuten kunne konferere resultatet af sin undersøgelse med lægekonsulenten, der vurderede, om der skulle henvises til yderligere speciallægeundersøgelser eller MR scanning. Et tilbud om lægekonsulent og MR scanning som en del af projektet skønnes således at have minimeret ventetiden til eller overflødiggjort yderligere speciallægeundersøgelser

Opgørelsen viser, at en tidlig helbredsmæssig vurdering og det tværsektorielle samarbejde har betydning for reduktion af de sundhedsmæssige følgeudgifter.

Forbrug af forsørgelsesydelse

a. Intern undersøgelse

Måleperiode: aug. 2008 – 31.12.2012

Datakilde: FB 's undersøgelse - Opgørelse ved socialrådgiver i teamet umiddelbart efter gennemført forløb og ½ år efter afsluttet forløb.

Antal borgere i undersøgelsen: 246 efter gennemført forløb (ingen måling på kontrolgruppe), 190 i indsatsgruppen efter ½ år, 38 i kontrolgruppen 8 uger + et ½ år efter henvisningsdatoen.

Kontrolgruppen består af borgere, der opfylder inklusionskriteriet, men er afvist, da de af forskellige årsager ikke kunne nå opstart inden 12 ugers sygemelding. Målingerne er således foretaget i den samme tidsperiode for begge grupper. Det var ikke muligt at opgøre, hvor mange i kontrolgruppen, der er delvist tilbage på arbejde efter ½ år.

Resultat	Efter gennemført forløb		½ år efter afsluttet forløb	
	Indsatsgruppe 246 borgere	Indsatsgruppe 190 borgere	Indsatsgruppe 190 borgere	Kontrolgruppe 38 borgere
Raskmeldte til enten A-kasse eller arbejder på fuld tid	45 %	59 %	59 %	36 %
Tilbage i arbejde på deltid	18 %	2 %	2 %	Ikke oplyst
Andet	37 %	39 %	39 %	64 %

Denne undersøgelse viser, at indsatsgruppen efter et ½ år har 13 % flere raskmeldte på fuldt tid end kontrolgruppen.

b. Ekstern undersøgelse

Måleperiode: aug. 2008 – 31.12.2012

Datakilde: NFA´s undersøgelse i DREAM-registeret

Antal borgere: 265 i indsatsgruppen og 38 i kontrolgruppen.

Deltagerne i Solsideprojektet og de 38 borgere, som blev henvist til kontrolgruppe, blev fulgt i 52 uger fra den dato, de blev sygemeldt i DREAM-registeret. Raskmelding er defineret som overgang til selvforsørgelse, uddannelse, kontanthjælp eller dagpenge. Efter 12 måneder var 58 % af borgerne i kontrolgruppen blevet raskmeldt, mens 64 % af deltagerne i indsatsgruppen var blevet raskmeldt. Det skal her understreges, at forskellen mellem interventions- og kontrolgruppen ikke nødvendigvis kan tilskrives deltagelse i indsatsen, men også kan skyldes forskelle i karakteristika ved borgerne.

c. Udvikling af arbejdsrettet perspektiv i en behandlingskontekst

Datakilde: Statusrapport til Forebyggelsesfonden, 2. halvår 2010

I slutningen af projektet, har der desuden været en tendens til, at teamet oftere har sluttet borgerne inden de har gået 8 uger i projektet, fx når borgeren formåede at arbejde 20 timer uden problemer. Baggrunden for dette var en opfattelse af, at projektet kunne være en barriere for at gå yderligere op i tid, da det også er tidskrævende at deltage i projektet.

Sammenholdt tyder undersøgelserne på, at der ved en målrettet tidlig og koordineret indsats er et stort besparelsespotentiale på forsørgelsesydelse.

UCN's evaluering af egenomsorg

Måleperiode: aug. 2008 – 31.12.2012

Datakilde: Projektets data indhentet fra ergoterapeutiske undersøgelsesredskaber AMPS (et standardiseret måleredskab, hvor ergoterapeuten vurderer kvaliteten af borgerens udførelse af hverdagsopgaver) og COPM (et standardiseret måleredskab, der måler borgernes egne oplevelser af udførelse af aktiviteter) til sammenligning af resultater før og efter rehabiliteringsindsatsen.

Antal borgere: 119

Egenomsorg og handlekompetence har afgørende betydning for at kunne håndtere aktiviteter på trods af sygdomsmæssige vanskeligheder både i hverdagslivet og i arbejdslivet. Resultaterne viser, at borgere, som er sygemeldte med problemer relateret til bevægeapparatet, kan opnå øget evne til egenomsorg gennem en tværfaglig rehabiliteringsindsats. Mere end 75 % havde således effekt af indsatsen, når man vurderer på ADL (Almindelige Daglige Aktiviteter) evnen, og effekten var størst på motorisk ADL evne.

Der er således skabt bedre forudsætninger for, at borgerne kan vende tilbage til arbejde, og der er samtidig bedre rammer for en bedre hverdag med øget formåen til at klare de daglige aktiviteter selvstændigt og uden hjælp fra det offentlige system.

Intern evaluering af effekten af indsatsen på funktionsniveau og egenomsorg

A. Borgere med lændeproblemer

Måleperiode: 30.10.2008 – 8.12.2010

Datakilde: Projektets data indhentet gennem Roland Morris Questionnaire (en skala, der måler nedsat funktion som følge af ryg problemer) til sammenligning af resultater før og efter rehabiliteringsindsatsen.

Antal borgere: 160 personer med lændesmerter.

Man betegner en ændring på 30 % ift. udgangspunktet som en klinisk relevant forbedring / forværring. Det forventes, at der altid vil være nogle få, der får det værre. Det forventes også, at nogle fortsat vil være sygemeldte, da funktionsniveau er en blandt mange faktorer, der har betydning i forhold til en sygemelding.

- 66 % (92) har oplevet en klinisk relevant forbedring
- 6 % (8) har oplevet en klinisk relevant forværring
- Der er ingen forskel i forhold til alder, køn og smertens placering
- Af dem, der har oplevet en klinisk relevant forbedring, er 78%, tilbage i arbejde igen på fuld tid eller deltid, eller er blevet raskmeldt. Kun 19 % er fortsat sygemeldte

En meget stor procentdel har fået øget deres funktionsniveau. Der ses en stor sammenhæng mellem et forbedret funktionsniveau og at være tilbage i arbejde.

B. Borgere med smerter i nakken

Måleperiode: 1.12.2009 – 17.12.2010

Datakilde: Projektets data indhentet gennem Neck Disability Index. (funktions-spørgeskema relateret til arbejde, fritidsaktiviteter, smerter og ADL-funktion hos nakkepatienter)

Antal borgere: 23

Målgruppens størrelse er ikke så stor, men omvendt kan det siges, at stå med 23 borgere med nakkesmerter er en hel del. Hvis vi siger, at vi ikke på forhånd har forventet at kunne gøre alle fuldstændigt smertefri, er resultatet ganske positivt. Vi kan sige, at rigtig mange er rykket i den rigtige retning.

- 65 % (15) har oplevet en forbedring
- 30 % (7) har ikke oplevet nogen forandring
- 4 % (1) har oplevet en forværring
- Der er ingen forskelle i forhold til alder og køn.

Samlet vurdering af resultaterne

På baggrund af ovenstående vurderes målene for tilbuddet til borgere med smerter i ryggen indfriet. Resultaterne viser at en tidlig og koordineret tværfaglig indsats har effekt såvel samfundsøkonomisk som på den enkelte borgers funktionsniveau og egenomsorg/handlekompetence. Det overordnede formål om, at den sygemeldte via en tidlig og koordineret helhedsorienteret rehabiliteringsindsats kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet så hurtigt som muligt, skønnes indfriet.

Tidsplan

14.8.2013	Udvalg for Sundhed og Bæredygtig Udvikling
16.8.2013	Beskæftigelsesudvalget
14.8.2013	Det lokale Beskæftigelses Råd
21.8.2013	Ældre- og Handicapudvalget
28.8.2013	Handicapråd
11.9.2013	Ældreråd

Beslutning:

Til orientering.